

Rohevõrgustiku toimimist tagavate tingimuste täpsustamine ning sellest tekkivate kitsenduste määramine

Rohevõrgustik on eri tüüpi ökosüsteemide ja maastike säilimist tagav ning majandustegevuse mõju tasakaalustav looduslikest ja poollooduslikest kooslustest koosnev katkematu süsteem. Rohevõrgustiku üldiste kasutustingimuste määramisega tagatakse võrgustiku toimivus.

Üldplaneeringus täpsustati Hiiumaa maakonnaplaneeringus esitatud rohevõrgustiku tugialasid ja koridore. Rohevõrgustiku piiride määramisel arvestati üldplaneeringu täpsusastmega, kõlvikulise koosseisuga, loomaõnnetustega teedel ning perspektiivsete ruumiliste arengutega.

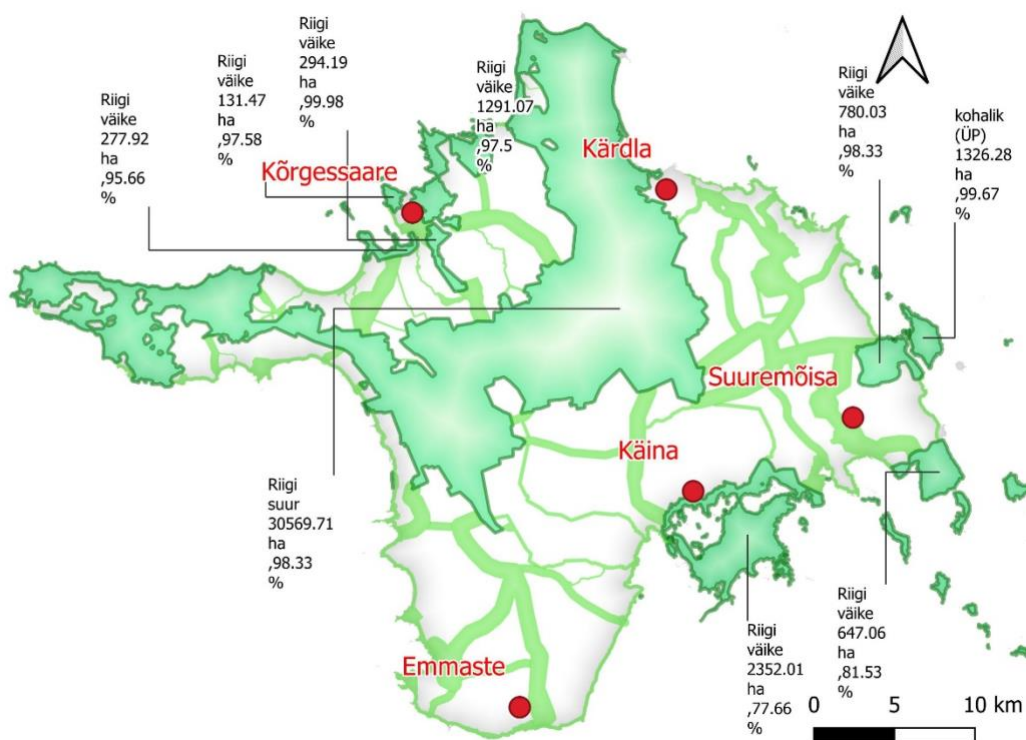
Rohevõrgustiku täpsustamisel võeti arvesse maakasutus ning uute kohalike koridoride määramisega parandati rohevõrgustiku kui terviku sidusust. Ennekõike oli olemasolevatel struktuurielementidel puudulik sidusus rannikul paikneva rohevööndiga. Rohevõrgustikuga on liidetud suuremas ulatuses ka vooluveekogude kaldaid.

Üldplaneering seab hajaasustuses (väljapool tiheasustusega alasid) paikneval rohevõrgustikul järgmised tingimused:

- rohevõrgustiku koridoridele ehitamisel peab koridori alaga risti suunas säilima vähemalt 50 m laiune katkematu koridori riba (vahekaugus nt hoonete, sh kuni 20m² ja kuni 5m kõrgete väikeehitiste, tarastatud õuealade jms vahel). Seejuures võib järgmine seesuguse vähenemisega koht olla minimaalselt 200 m kaugusel esimesest;
- rohevõrgustiku tugialadel ehitamisel peab katkematu tugiala laius olema vähemalt 200 m. Kui konkreetse juhtumi korral on näha, et tingimust ei ole võimalik täita, tuleb teha kohaliku omavalitsuse poolne kaalutusotsus kaasates otsuse tegemisse asjakohased eksperdid;
- roheline võrgustiku alal ei tohi uus aiaga piiratud õueala suurus ületada 0,4 ha, et tagada hajaasustusele omane avatud ruum ja ulukite vaba liikumine;
- rohevõrgustiku avatud alasid võib kasutada loomade karjatamiseks. Metsloomade liikumise soodustamiseks avada elektrikarjus või karjaala läbikäigud ajal, kui karjatamist parasjagu ei toimu;
- metsamaa raadamisel jälgida, et looduslike alade¹ osatähtsus roheline võrgustiku tugialadel ei langeks alla 80%;
- rohevõrgustiku alal majandada raieviisidega, mis ei tekita üle 1 ha lagedaid alasid. Lageraie langiga piirnevas metsas võib raiega alustada 4 aasta pärast kui taimestik langil on uuenenud (kasvab ca 1,5 m kõrgune noorendik). Langid sobitada maastikku selliselt, et ei tekiks sirgete servadega alasid;

¹ Eesti põhikaardi ETAK andmetes esitatud (jooksvalt uuenevad) kõlvikute alad: E_202_seisuveekogu_a, E_203_vooluveekogu_a, E_304_lage_a, E_305_puittaimestik_a ja E_306_margala_a. Vastavate kõlvikute liitmisel on võimalik monitoorida muutuseid looduslike alade osakaaludes rohevõrgustikul.

- raietöid võib teostada vaid lindude pesitsemishooaja välisel ajal ehk 15.04-15.07, kaitstavates metsades vastavalt kaitse-eeskirjas toodule;
- kui konkreetse juhtumi korral on näha, et tingimust ei ole võimalik täita, tuleb teha kaalutusotsus kaasates otsuse tegemisse elustikueksperti(d).

Joonis 1. Planeeritud rohevõrgustiku elemendid ja nende tähtsus ning looduslike alade pindala ja osakaal.

¹ Eesti põhikaardi ETAK andmetes esitatud (jooksvalt uuenevad) kõlvikute alad: E_202_seisuveekogu_a, E_203_vooluveekogu_a, E_304_lage_a, E_305_puittaimestik_a ja E_306_margala_a. Vastavate kõlvikute liitmisel on võimalik monitoorida muutuseid looduslike alade osakaaludes rohevõrgustikul.

Väärtuslikud metsamaastikud

Väärtuslike metsamaastike määratlemine koos määratud tingimustega on vajalik nii elanikkonna puhkeharrumuste toetamiseks, mis edendab muu hulgas rahvatervist, kui ka Hiiumaa kontekstis oluliste piirkondade omanäolisuse tagamiseks. Üldplaneeringus esile tõstetud väärtuslike metsamaastike piirkonnad on olulised külastuskeskkonna visiitkaardina laiemalt, kuid kannavad ka iga konkreetse piirkonna identiteeti ja kujundavad elanike igapäevaseid harjumusi. Metsade ülesanne märgitud kohtades on säilitada, parandada ja ka tõsta elurikkust. Oluline on luua ja hoida asulate ümber elutervet keskkonda, mis pakub esteetilist elamust nii liigirikkuse, ökoloogilise mitmekesisuse ja elupaikadega, kuid pakub vaimu värskenduse kõrval ka erinevaid võimalusi puhkamiseks ja liikumiseks. Elanike igapäevaste harjumuste kujundamisel on oluline puhkealade kättesaadavus ja kasutusmugavus, et kaugematele puhkealadele sõitmise alternatiivina oleks inimestel võimalikult lihtne eelistada jala, ratta või suuskadega liikumist kodu lähedal, olgu see või lühike jalutuskäik koormatud aju tuulutamiseks. Väärtuslikel metsamaastikel on oluline tagada väärtuste järjepidev püsimine, mistõttu on vajalik tundlik lähenemine seal asuvate metsade majandamisele. Eeltoodust tulenevalt ei ole nendes metsades majandamisel majanduslik kasu ja kiirus esmatähtsad. Väärtuslikel metsamaastikel rakendatakse püsimeetsandust, kus eesmärgiks on puistu erivanuseline ja eriliigiline struktuur ning suurte alade lagedaks raiumise vältimine. Majandada tuleb väikeste häilude kaupa. Metsauuendusele (maapinna ettevalmistamine ja uute puittaimede istutamine) üldjuhul kulutusi ei tehta. Minimaalsel määral reguleeritakse loodusliku uuenumise käigus kasvama hakanud puid, et saavutada nõnda tulevikumetsa soovitud liigiline koosseis ja struktuur. Oluline on metsakasvataja loov lähenemine ja hea koostöö raiet teostavate masinajuhtidega.

Üldplaneeringus määratud väärtuslike metsamaastike väärtusteks (olenevalt asukohast) loetakse lisaks metsa majanduslikule väärtusele:

- marjade, seente ja muude metsa kõrvalsaaduste varumise võimalus;
- rekreatiivne potentsiaal;
- metsamaastiku esteetilisus;
- puude liigiline koosseis;
- elustiku mitmekesisus;
- erivanuseliste puude rohkus;
- head ühendused elamualadega (asustuse servas);
- hästi läbitavad rajad ja teed (puhkamine ja sportimine).

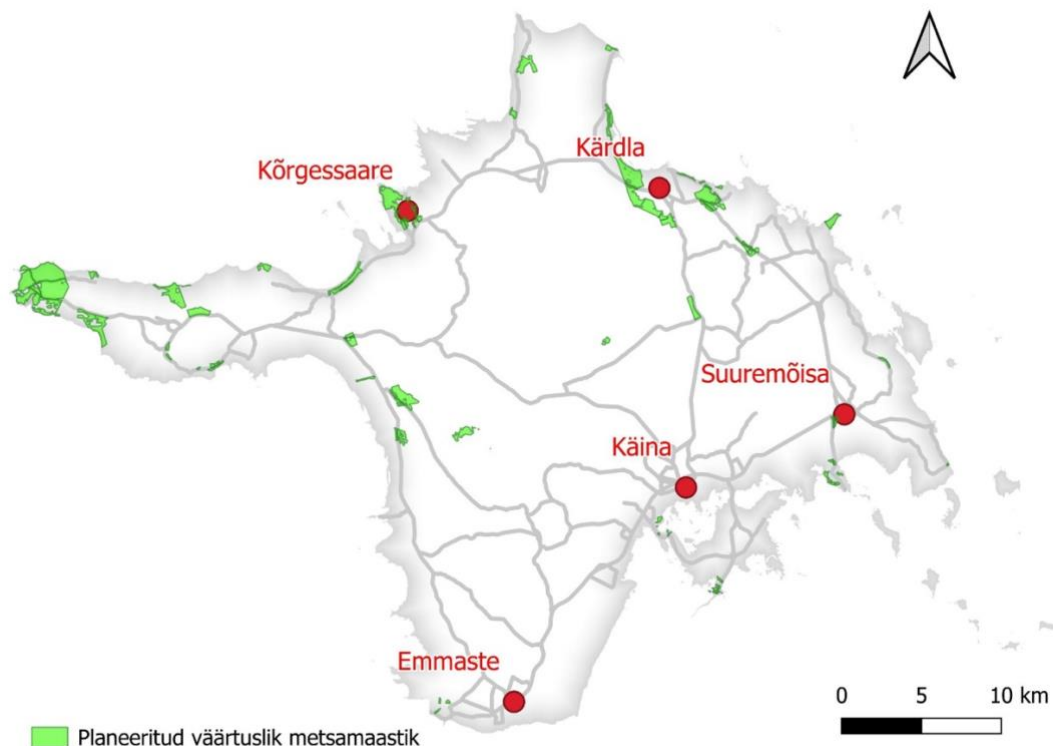
Viimasest tulenevalt määratleti väärtuslike metsamaastikena:

- olulised metsamassiivid, mille osas on eeldatavalt kõrgem avalik huvi;
- matkaradadest ja kalmistutest ca 50 m ulatusse jäävad metsa-alad;
- miljööväärtuslikele aladele jäävad metsad, mis on osaks väärtuslikust miljööst.

Väärtuslikel metsamaastike alal majandamise tingimused:

- metsa majandamine toimub häiludena. Häilud ja nende kuju valida loominguiliselt vastavalt puistu omadustele, kasvukohatüübile ja looduslikele piirjoontele, püüdes seejuures vältida sirgeid piirjooni;

- kasvavate puude rinnaspindala ei tohi langeda alla 12m²/ha, lagedate häilude suurus ei tohi ületada 0,3 ha, need ei tohi asetseda kõrvuti ning lagedaid häile ei tohi alal olla rohkem kui 25% uuendamiseks sobivatest puistutest;
- harvendusraied on lubatud (raiutakse välja 35-60% puistu tagavarast), eesmärgiga soodustada loodusliku uuenduse teket, tagades loomulikule järelkasvule piisava valguse ning toitainete kättesaadavuse;
- igal ajahetkel peab alal leiduma uuenemisel olevaid häile, tugevalt harvendatud osi ja harvendamata metsatukki;
- raie perioodilisus on alal 15-30 aastat. Järgmise raievõtte aja otsustab metsakasvataja lähtuvalt looduses tekkinud situatsioonist;
- Keskkonnaamet teavitab kohalikku omavalitsust antud alale esitatud metsateatisest ja selle sisust;
- raiejäätmel tuleb raielangilt koondada, eemaldada või peenestada;
- raie töid võib teostada vaid lindude pesitsemishooaja välisel ajal ehk 15.04-15.07, kaitsealustes metsades vastavalt kaitse-eeskirjas toodule;
- laoplatsid tuleb korrastada 1 kuu jooksul peale materjali äravedu, peenike puidusodi tuleb hajutada selliselt, et taimestik suudaks kasvuperioodil sellest läbi kasvada;
- raielankidele ja väljaveo teedele ei tohi jätta sügavamaid roopaid kui 20 cm ehk raie teostamiseks tuleb eelistada kuiva perioodi või aega mil maapind on külmunud. Samuti on võimalik hajutada väljaveoteid selliselt, et koormust ühele asukohale vähendada;
- elurikkuse soodustamiseks tuleb säilitada väga vanu ja huvitava võrakujuga puid, osalt ka jalal kuivanud puid, kui need ei kujuta endast ohtu teedel liiklejatele;
- kõrvalekalded eelpool esitatud tingimustest on lubatud ainult metsaseaduse mõistes koostatud metsakaitseeksperimenti alusel.

Joonis 2. Planeeritud väärtuslikud metsamaastikud (piirid kantud üldplaneeringu põhijoonisele).